

*Месеца септембра у четврти дан
спомен вршимо и службу певамо*

**преподобним оцима нашим
и новојављеним мученицима
СТЕФАНУ и МОЈСЕЈУ,
архимандритима и игуманима
свете обитељи троношке**

***

Троноша

2018

На вечерњем

Први антифон прве катизме.

На *Господи возвах* стихире на 8.

Глас 2.

Када се по промислу Божијем* теби вођство духовно уручи* народа твог многострадалног,* тада си, по изабрању божанском,* предстојатељ и посредник постао,* истрајан и одлучан остао,* живљењем својим призивање потврдивши,* преподобномучениче Стефане.

Када си по промислу вишњем* у руке мучитеља предан био,* они ти тело бесрамно комадаху,* докле ти Анђели Господњи* свечасни венац плетаху* и до украшених дворова сретаху,* где си се преславно у Христа обукао* и славу неизрециву нашао,* увекблажени и незаборавни,* преподобномучениче Мојсеје.

Када народ требаше да устане* на оне који га дуго неправдом мучаху,* тада као светионик савести братске* Христос Бог те препозна,* родољубља лепото и братољубља доброто,* јавио се јеси богата ризница врлина,* којима нас, твоје прослављаче, обдари,* преподобномучениче Стефане.

Када си свети Принос Литургије принео* и живот свој Христу Богу предао,* Он те призва на саможртвени принос,* којег се као смртник ниси уплашио,* Господом храбрен и оснажен,* добро сведочанство си дао* да они који Њему служе ни смрти се не боје,* преподобномучениче Мојсеје.

Глас 8.

Приђите, верни православни,* песмама као венцима овенчајмо* изабраника Божијег Стефана,* који за свој живот није марио,* јер га је за ближње положио,* који се царева земаљских није бојао,* јер је Цара Христа заволео,* Који га је вечно прославио.

Приђите, верни православни,* речима као цвећем украсимо* Христовог сведока Мојсеја,* који се убијања тела није бојао,* јер је о души већма бринуо* и друго избављење није очекивао,* јер је Јединог Избавитеља спознао,* Који га је вечно прославио.

Приђите, верни православни,* песме као награду принесимо* подвижнику Христовом Стефану,* који је у беди дане своје проводио,* јер је богатство горње очекивао* и одбачен и понижен био,* јер је Божије речи следовао,* зато се вечно прославио.

Приђите, верни православни,* химне као похвалу принесимо* подвижнику Христовом Мојсеју,* који је земаљским ропством свезан био,* али се слободан у Христу показао,* и свирепости мучитеља претрпео,* да би блаженство наследио,* у њему се вечно прославио.

Слава, глас 6.

Преславна дела ваша се показаше,* њима сте Свету Тројицу посведочили,* преподобномученици Троношки,* зато вам у весељу славском певамо:* радујте се, угњетаваних заштитници;* радујте се, болесних и гладних помоћници;* радујте се, сиромашних уточиште;* радујте се, немоћних подизање;* радујте се, милосрдни према потребитима;* радујте се, примери добри свима;* и нама помоћ своју пошаљите* који славимо свети спомен ваш.

И сада, богородичен догматик, глас исти.

Паримије преподобном.

Литијске стихире.

Глас 1.

Весели се у Господу,* свештена обитељи трношка,* имајући међу мученицима* игумане своје Стефана и Мојсеја,* новозасијале угоднике Божије,* храбрости дивну похвалу,* подвига јасни пример,* који су, по речи Писма, највеће дело достигли,* душу своју за пријатеље положили,* за које се сада моле.

Глас 3.

Како да се не дивимо, пречасни,* добром домоуправитељству твоме,* јер си обитељ своју подвизима украсио,* и братију своју ка сигурној Слободи водио* и добру кончину показао,*страдалниче дивни Мојсеје,* настојатељу мудри,* који си иметком својим добро управљао* и служење своје до крви посведочио.

Како да се не дивимо, свечасни,* свежртвеном подвигу твоме,* јер си пред цара аустријског смело иступао,* ни султана турског ниси си бојао,* јер је твоја душа слободу Срба силно зажелела,* страдалниче дивни Стефане,* био си истински духовни пастир,* који је за овце разумне стално бринуо* и дело своје до краја посведочио.

Глас 4.

До старости послуживши Господу* у немањићкој задужбини трonoшкој,* монашке подвиге на крају си украсио* проливањем крви мучеништва* за веру православну и слободу златну,* приневши се као Жртва Њему* Који се као Жртва свештенослужи,* преподобни оче Мојсеје,* моли се за све нас.

Од младости се посветивши Господу* у древној светињи трonoшкој,* у посту и молитви подвизавао се јеси,* био си украс црквеног песмопевања* и учитељ младим ђацима,* који се писмености учашу* и примером твојим настављаху,* преподобни оче Стефане,* међу њима је мудри Вук,* тршићка похвала.

Слава, глас 5.

Богонадахнута реч проповеди твоје* у делима твојим остварење нађе,* узвисио си нарав верних,* ни лагати, ни красти учио си,* богати да помажу сиротињу позивао,* вере се не одрицати преклињао;* као истине и правде поборник,* сиромашних и гладних покровитељ* и вере Православне стуб непоколебиви,* показао се јеси, Стефане свечасни,* Христа Бога и Спаситеља моли* да дарује свима срце милостиво* и свему свету велику милост.

И сада, глас исти.

Радуј се, врата разумна кроз која прође Превечни Бог;* радуј се, жезле Аронов* који је изникао Цвет из корена Јесејевог;* радуј се, трпезо која си подарила Хлеб живота* за храну свем роду људском;* Дјево Мати Чиста.

Стиховње стихире, глас 8.

Чезнући за слободом у некада славној земљи предака,* тужну песму као Израилъ си певао,* на трonoшкој реци Господу припевао* и као свештеник Господњи* у свему вољу Божију си видео,* Божијем старању људе своје поверио,* преподобномучениче Мојсеје,* моли Христа Бога да од Њега не одступе* оне што те с љубављу певају.

Часна је пред Господом смрт* преподобних Његових.

Првомученика Стефана и првођакона* имао си као узор у жртвеном служењу,* показао си истрајност вере Авраамову* и пастирско народољубље Савино,* достигао си ревност бестелесних,* био си свећњак браћи својој,* преподобномучениче Стефане,* моли Христа Бога да спасе душе наше.

Блажен је муж који се боји Господа, у заповестима Његовим ходиће веома.

Познајући вас као подвижнике и Христове страдалнике,* болести се исцељују, невоље ослобађају,* демони прогоне,* душе људске које притичу свечасним моштима вашим* грехова разрешење примају* и радости духовне се удостојавају,* јер сте смели пред Христом Богом посредници,* Стефане и Мојсеје,* молите да нам се дарује велика милост.

Слава, глас 6.

Добре слуге и верне,* делатељи винограда Христовог,* ви сте тескобу дневну поднели,* и добијене таланте умножили* и онима који за вама пођоше образац сте били;* зато вам се врата небеска отворише,* уђите у радост Господа Свога* и молите се за нас, Стефане и Мојсеје.

И сада, богородичен васкрсан, глас исти.

На благосиљању петохлебнице:

Тропар Стефану, глас 4.

Ризницу милосрђа и народног предводника,* узор мученика и заштиту страдалника,* певамо те, оче Стефане,* а ти, предстојећи Христу Пастиру и Јагњету,* моли да се спасу душе наше.

Тропар Мојсеју, глас 4.

Доброг подвижника и мудрог управитеља,* мученика часног и сведока непостидног,* певамо те, оче Мојсеје,* а ти, предстојећи Христу Пастиру и Јагњету,* моли да се спасу душе наше.

Богородице Дјево.

На јутрењу

На Бог Господ тропар светима. Слава, тропар заједнички, глас 8.

Монашког подвига и свештеног служења,* речи поучне и врлинског делања,* добра народног и вођства изврсног,* прослављамо вас, трудбенике и добровољне мученике,* Стефане и Мојсеје, оци свечасни,* са свим преподобномученицима трonoшким,* молите Христа Бога Логоса* роду нашем страдалном мир да дарује* и душама нашим велику милост.

И сада, богородичен васкрсан, глас исти.

Сједален по првом читању катизме, глас 5.

Снагу ти је даровао Христос, блажени Стефане,* да се покажеш народни вођа,* углед Цркве, рода свога похвала,* праведности поборник, милостиње љубитељ* и молитвеник оних који ти притичу с вером.

Слава. И сада.

Блаженом Те називамо, Богородице Дјево* и славио Те, верни по дужности,* Град непоколебиви, Стену необориву,* тврду Предстатељницу и Прибежиште душама нашим.

Сједален по другом читању катизме, глас 8.

У делима вере изврсни* и у мучеништву јасни,* као жртва чиста и богоугодна принео се Богу подвиг твој,* Мојсеје блажени,* молитвама својим укрепљуј оне који ти притичу с вером* и благослови ову нашу смерну похвалу.

Слава. И сада.

Необориво утврђење вере* и часни дар душа наших,* Богородицу песмама величамо, верни;* радуј се, Која си Камен живота у утроби сместила,* радуј се, крајева земље Надо;* невољних Заступништво;* радуј се, Невесто Неневесна.

Псалам изабрани и величаније преподобном.

Сједален по полијелеју, глас 4.

Свештенослужство Христово било је живљење твоје, преподобни,* био си свештенослужитељ Христових Тајни* и у љубави служитељ народа свога,* реч Божију си проповедао и делатно потврђивао,* свештени Стефане,* моли Христа Бога Логоса да спасе душе наше.

Слава.

И сада.

Логосе Божији,* Који си се родио од Пречисте Дјеве,* Њеним свештеним посредовањем* и премудрих светитеља Твојих, Спаситељу,* од сваке невоље избави душе наше.

Степена првог антифона, глас 4.

Прокимен, глас 4.

Часна је пред Господом смрт преподобних Његових.

Стих: Шта ћу узвратити Господу за све што ми је дао?

Всјакоје диханије.

Јеванђеље: Мт зач. 23.

Стихира по 50. псалму, глас 6.

Оно по икони сачувавши неповређеним,* у Христовој вери си остао,* успротивио се нападима злосилника,* чувајући душу своју и народну,* незаштићене храбро помажући,* претњи неправедних ниси се уплашио,* до краја сведок веран Христу си остао,* блаженог Мојсеја наследник се показавши* у служењу и страдању,* оче Стефане, моли се за нас.

Канон Пресветој Богородици на 6, глас 8.

Канон светима на 6, глас 4.

Акростих: Рода и браће молитвенике прослављамо.

Песма 1.

Ирмос: Нема Теби сличнога, Препрослављени Господе; јер си руком моћном избавио народ који си стекао, Човекољупче.

Речима хвалимо живљење ваше, јер сте били служитељи Христа Логоса, од Којега речи прикладне вашим прослављачима долазе и божанствено надахнуће.

Одликујући се побожношћу од младости, монашком збору сте приступили, за служење Господу посвећени, од Њега сте примили старање за народ Његов.

Добро си напасао народ Божији, стечени и избрани, Стефане, палицом од Мојсеја наслеђеном храбро си водио, у Бога се уздајући, ка избављењу које си жарко зажелео.

Богородичен: Анђелима се не присаједини Син Твој и Бог наш, но кроз Тебе, роду нашем, Богородице Дјево, премногом милошћу у човека се обукао, Њега моли да нас помилује.

Катавасија Крстовданска.

Песма 3.

Ирмос: Ни мудрошћу, ни силом, ни богатством не хвалимо се,* но, Тобом, Очевом Ипостасном Мудрошћу, Христе,* јер нема светог осим Тебе,* Човекољупче.

Има вас као сведочанство жртвеног и доброг подвига* манастир ваш у коме се подвизавасте* и који вам кличе:* ради вас, Стефане и Мојсеје,* славимо Јединог Светог.

Били сте извршитељи Божијих заповести,* Новог Завета истински у духу служитељи,* монаха украси и страдалника узор,* вама се у Христу хвалимо.

Речи мудре из срца ваших су извирале,* силнике сте омрзли као неправедне,* немоћних и сиротиње покровитељи,* јеванђелски братољубитељи.

Богородичен: Анђела небеских и нас земаљских Творца, Онога Који божанственом силом одржава сву творевину, у наручју си носила и млеком хранила, Њега умоли, о, Богомати, за спасење душа наших.

Сједален, глас 7.

Краткотрајну бригу, труд и страдање, заменио си вечним блаженством, преселио се јеси Христу Богу, Вечној Младости, Стефане, у Које живиш и радујеш се, преблажени, но оне за које си подвиг поднео ниси заборавио, стога моли Господа да спасе душе наше.

Слава. И сада.

Радуј се, Благодатна Богородице Дјево, пристаниште и предстатељство рода човечијег, јер се из Тебе оваплоти Избавитељ света, Једина Мати и Дјево, Увекблагословена и Препрослављена, моли Христа Бога да дарује мир свој васељени.

Песма 4.

Ирмос: Велико и боголепо, Спаситељу чудо, слушах, да Ти Који Јеси Бесмртни Бог, уподобио се јеси људима и остао си оно што си био, ради тога славим Твоју силу.

Ћивоти ваших моштију благо су обитељи ваше и благослов онима који им притичу, јер су и тела ваша, свети, Духом освештана и боголепо прослављена.

Еванђеље Христово делима сте потврђивали, сведочили сте Бога бесмртног и вечног, Тројичног живота сте се удостојили у благодатној Заједници љубави.

Милосрђе си поставио, Стефане, као мерило подвижничког живљења свога, јер си за Христом исправно ходио стопама Мојсејевим да би са њим ушао у вечно Царство.

Богородичен: О, Једина Која се показа превиша од све творевине! Једина Која се показала телесно Станиште Бога Логоса, Њему принеси молитве за сав род људски.

Песма 5.

Ирмос: Стекавши нас, род изабрани, Крвљу Својом, Господе, Свој мир даруј нам у једномислију чувајући стадо Своје.

Лако се узневши душом у наручје Господње, у радости неизрецивој пребивате, а мошти ваше пошто из земље засијаше, благослов дарују онима што им прилазе.

Имали сте трпљење са послушношћу као основ врлинског живљења, делима братољубља сте засијали, изврсни, и све нас облагодатили.

Троношка обитељ као огледало врлине слави те, Стефане са Мојсејем, јер сте били светлост народа српског који је разним искушењима био притиснут, али веру православну брижно сачувао.

Богородичен: Вољом освештаном у слободи исконској, Богодевојко Преблагословена, спасење рода нашега си прихватила, као посредница домостроја спасења Сина Божијег, заступај се за нас.

Песма 6.

Ирмос: Морско ридање, Христе, Јонино подражавајући, зовем Ти: живот мој из ада сагрешења изведи да у храм славе Твоје са гласом хвале Теби певам.

Еванђеље поставивши за темељ побожности народне,* добрим делима и саветима љубазним* проповедао си веру, Стефане,* од које не дај да одступимо.

Невољама обузети због мноштва сагрешења,* поглед упиремо молитвени к вама,* заштитницима у невољама,* а сада и усрдним молитвеницима* пред Христом Богом.

Иако си многим страдањима био обременен,* храм славе Божије показао се јеси,* преподобни Мојсеје,* новојављени богоугодниче.

Богородичен: Крв Адамову примивши од Тебе, Јединородни Бог,* Један од нас из утробе Твоје изиђе,* пред Њим непрестано моли се за спасење* душа наших.

Кондак, глас 8.

Страдалне отаџбине крст храбро поневши* и душе своје за ближње положивши,* проповедници светих речи делима сте постали,* о, братољубља и родољубља истинско правило,* за људе своје не престајте се старати,* који вам вапију:* радујте се, Стефане и Мојсеје, вечно овенчани.

Икос.

Као народни вођа поведи народ свој и сада, многострадални оче Стефане, јер пати много од духовне поробљености, духовне глади и болести духовне; зато, притичемо теби који си се за народ свагда старао, покренувши и пречасног Мојсеја, истоименог ономе који је Израиљ некада извео из ропства, уведи нас у Земљу обећану, да бисмо вам клицали:

Радујте се, Стефане и Мојсеје, вечно овенчани.

Синаксар

Месеца септембра у четврти дан спомен вршимо преподобних отаца наших и мученика Стефана и Мојсеја, архимандрита и игумана свете обитељи Троношке.

Стих: Који си четрдесет година Господу принео, благослови године оних који се по слабости труде мало.

Стих: Који си богослужење усавршио у саможртвовању, измени неодлучност оних који у малој жртви тежину многу налазе.

Међу монасима скромни подвижник, међу свештеницима добар богослужитељ, међу игуманима мудар управитељ, међу народним вођама предани борац, истине и правде љубитељ, слободе заставник и отаџбине заштитник, милостиње смиреноумни делатељ, у страдању сведок прекрасни, сваке врлине оличење и Јеванђеља Христовог оделотворење показао се преподобни отац наш Стефан, а са њиме и његов славни претходник, преподобни отац наш Мојсеј, новозасијали светилници Цркве. Они беху истински дар Господњи дат народу српском у време дугог и тешког ропства турског, а као заједничари Христове светости, они су дар читавој Христовој Цркви од краја до краја васељене, у свим временима и свим световима. Данас слављени угодник Божији Стефан рођен је у Текеришу у Јадру 1759. године. Заволевши свети монашки живот, остао је после школовања у манастиру Троноши, где је постао монах, а касније архимандрит и игуман. Истакао се као родољуб, помагао је ослобођење народа од Турака, иступао пред Аустријанце, штитио и поучавао српски народ, делио милостињу, те је зато претрпео многе последице и био отрован 1799. године, положивши тако душу своју, по речи Писма, за пријатеље своје и нашавши вечни покој у љубави Господа Свога. Остао је упамћен и као писмен и књигољубив човек, учитељ младог Вука Караџића, који је касније захвално писао о свом незаборавном учитељу. А Стефанов славни претходник Мојсеј, од кога овај наследи родољубив и књигољубив дух, постаде архимандрит и игуман манастира Троноше 1773. године и беше доброуправљајући старешина манастирски, и храбри заштитник народни и отворени противник турски, што га доведе и до

мученичког страдања. Док је једне недеље 1792. године богослужио у цркви, Турци дођоше у манастир и када се он појави на црквеним вратима, исекоше га јатаганима на самом прагу. Тако је живљење своје окончао и за веру хришћанску пострадао овај дивни богоугодник. Мученичка сведочанства наших богоносних отаца Стефана и Мојсеја неугасивом светлошћу до ових дана спасења сијају и окупљају верни народ у свету обитељ трonoшку, где им почивају свете и часне мошти, извађене из гробова 2017. године.

Њиховим светим и богопријатним молитвама, Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј и спаси нас. Амин.

Песма 7.

Ирмос: Авраамовски младићи вавилонски пламен уништише, праобазујући тиме чудо Дјеве; Њега Симеон примивши, обрадова се, вапијући: сада отпушташ слугу Свога, отаца Боже.

Ево, авраамовске вере подобника и наследника по обећању, а по телу чеда опшег оца нашег Симеона Мироточивог, који са њима обрадовани Христу певате.

Постом, молитвом и сваким духовним подвигом подвизавао си се, духовне врлине си у зноју труда стицао као верни следбеник монашког предања, Мојсеје.

Река милосрђа је потекла од богољубља твога, делима овенчавши девственост и показавши целомудрености узвишеност, Стефане.

Богородичен: Очевог Логоса речју си зачала, и неизрециво родила, и по рађању натприродно Дјева као пре рађања остала.

Песма 8.

Ирмос: У облику Анђела јављеног у пећи огњеној песмословцима, Христа Бога певајте, младићи; свештеници, благословите; људи, преузнасите у све векове.

Свештеници опевају богојављени им узор, монаси и верници у вама налазе наставнике добре и служитеље Божије.

Лазара кнеза и мученика као оличење у страдању имао си, Стефане, био си следбеник отачког предања, поучавајући са Мојсејем народ српски у ропству.

Адамовски нараштај, падом искривљен, од пропасти ослободи Христос, новог нараштаја били сте сродници и у хриstopодобију сте узрастали, преподобни.

Богородичен: Видимо чудесну и преславну тајну, откривену у последњим временима, служитељко домостроја нашега спасења, кроз Тебе се, Богородице, свет поново узводи у живот.

Песма 9.

Ирмос: Која си Несместивог Логоса у утроби сместила, од Небеса пространију и од херувима славнију, Тебе, Богородице Чиста, песмама величамо.

Људи христоимени прослављењем вашим се веселе и новонасталим споменом, који све сазива на духовно славље, оци богоносни.

Ако је награда праведника у блаженству, они који их речима и делима прослављају истог се удостојавају, за које се моли, Христов угодниче Стефане.

Мојсеју, вођи Израилља, постао си сличан, Стефане, са њему истоименим својим славним учитељем родољубља и књигољубља и свим преподобномученицима трonoшким, моли се за нас.

Богородичен: О, Синајску Купину Коју Мојсије виде, Богородицу певамо, верни, Која је поднела неиздржљиви Огањ, и сјединила у једној Ипостаси две природе Христове.

Свјетилењ, глас 2.

Подвигу монашком придодао си бригу за Христове људе,* у мучеништву усавршио се јеси* и главу своју богатим венцем украсио си,* поставши тако Мојсеја, мученика дивног, подобник,* са којим се, преподобни оче Стефане,* Царством светлости сада наслађујеш* и за нас се молиш.

И сада.

Тебе величамо, Богородице, кличући:* радуј се, незалазне Светлости
Облаче,* Њега си носила у недрима Својим,* Господа славе.

Стихире на Хвалите на 4, глас 1.

Мудрошћу духовном био си испуњен* и расуђивањем обдарен* да
би право мерио шта је добро за народ твој,* преподобнострадалниче
Стефане,* показао си се бедем својим људима,* а сада на небесима
налазећи се* и Христу предстојећи,* моли да се дарује чедима
твојим* вечно спасење и велика милост.

Уснућем својим, оче Стефане,* ниси оставио народ свој,* него се
објави још смелији посредник,* јер се са светима молиш* за мирна
времена и добро устројство,* за све гладне и сиромашне,* које и сада
прихваташ* и за све верне који прилазе кивоту твојих моштију,* које
увек благосиљаш* и молиш велику милост.

Трпео си понижавања и увреде,* неправду и сиромаштво,* од света
презрен и напуштен,* али Христа имајући као Једини Смисао
живљења* и Узрок жртвене љубави према ближњима,* правду са
висине си примио,* зато вечно блаженствујеш.

Велику снагу од Господа си примио,* јер си на велико дело призван
био,* које, мудро извршавајући,* самог себе си принео,* кратак труд
твој овенчан је добрим крајем,* када си душу за ближње положио,*
зато вечно блаженствујеш.

Слава, глас 6.

Радује се и весели Христова Црква* у благознаменити дан славља
овог,* јер нам из недара својих данас предлаже* нове угоднике Свете
Тројице,* које похвалимо, овако говорећи:* о, триблажени Стефане
и Мојсеје* и сви преподобномученици трonoшки,* који сте
троструку благодат од Господа примили:* као подвижници
монаштва,* свештенослужитељи олтара* и страдалници за веру,*
тако засијавши, заступајте се, пребогати,* пред Владиком Христом
за спасење душа наших.

И сада, глас исти.

Богородице, Ти јеси Лоза Истинита,* Која си нам произрасла Плод живота,* Теби се молимо, моли се, Владичице,* са Апостолима и свима светима* да помилује душе наше.

На Божанственој Литургији

Блажена 3. и 6. песме канона.

Апостол, Гал зач. 213.

Јеванђеље, Лк зач. 24.

Причастен: У спомен вечни.

АКАТИСТ

ПРЕПОДОБНОМУЧЕНИЦИМА СТЕФАНУ И МОЈСЕЈУ ТРОНОШКИМ

ТРОНОША

2018

АУТОР

Лазар Љубић

РЕЗЕНЗИЈА

Зоран А. Станчевић

Јања Тодоровић

ЛЕКТУРА

Александар Јовановић

СПОМЕН: 4/17. септембар

Тропар, глас 8.

Прослављамо вас трудбенике

монашког подвига и свештеног служења,

речи поучне и врлинског делања,

добра народног и вођства изврсног,

те добровољне мученике,

Стефане и Мојсеје, оци свечасни.

Са свим преподобномученицима трonoшким

молите Христа Бога Логоса

да роду нашем страдалном мир дарује

и душама нашим велику милост.

КОНДАК 1.

Од Господа сила изабранима и на велики подвиг позванима, народа српскога новостеченим заштитницима, који са слободом мученика Христових пред Божанским престолом стоје, преподобним оцима нашим, похвалне песме принесимо да би од невоља избавили нас који им певамо:

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

ИКОС 1.

Анђелско живљење заволевши и на земљи се подвизавајући, а на крају и мученичку смрт примивши, као верни Христови сведоци заиста сте се показали. Он вас достојно на небесима и земљи прослави, а нас укрепи да вам кличемо овако:

Радујте се, прекрасни изданци рода благочестивог.

Радујте се, предивни потомци земље српске.

Радујте се, пренарочити дарови промисла Божјег.

Радујте се, преизврсни мужеви вере хришћанске.

Радујте се, прелепи синови спасоносног завета.

Радујте се, премудри игумани обитељи своје.

Радујте се, прехвални архимандрити стада свога.

Радујте се, предобри помоћници људи својих.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 2.

Књизи и писмености добро се научивши у древној монашкој обитељи трonoшкој, оном претежнијем надасве научио се јеси, преподобни Стефане, па си од младости у љубави и страху Божјем њему певао: Алилуја.

ИКОС 2.

Духовна звезда и стуб народа српског – свештена и прекрасна обитељ Богомајке – стече вас, оци преподобни. У њој се околна чељад књизи

учаху и крај ногу ваших мудрошћу напајаху. Зато вам хвалоспеве ове срицаху:

Радујте се, који нам науку Господњу предадoste.

Радујте се, који нас богомудрости приводите.

Радујте се, који духовни разум дарујете.

Радујте се, који летопис манастира делима исписасте.

Радујте се, који књигољубље украсисте.

Радујте се, отачког предања верни чувари.

Радујте се, доброте нарави учитељи.

Радујте се, у свему добри примери.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 3.

Колико си био задојен мајчиним млеком, толико си био задојен и љубављу према Богу и народу своме, попут великог апостола Павла. Видећи у теби, Стефане, нарочити Божји дар да помажеш сународницима својим у време дугог и тешког ропства, са захвалношћу дивном Промислитељу кличемо: Алилуја.

ИКОС 3.

Када сте на позив Господњи да се старате за напаћене људе његове добродушно одговорили, себе сте се одрекли, крстове своје са тежином свих неправедно злостављаних узели и за Христом кротко пошли, новојављени богоугодници. Примером твојим покретан, о Мојсеје

блажени, наследник твој Стефан велику ревност је показао. Њој се дивећи, обојици кличемо:

Радујте се, трудбеници неуморни.

Радујте се, подвижници беспрестани.

Радујте се, делатници плодоносни.

Радујте се, молитвеници умилни.

Радујте се, игумани доброуправљајући.

Радујте се, вођи поверљиви.

Радујте се, печалници народни.

Радујте се, заступници који сте нам сада непосреднији.

Радујте се, преподобномученици Стефана и Мојсеје.

КОНДАК 4.

Тражећи добро отаџбини својој у земљи туђој, дане своје у беди си проводио и од моћника светских одбачен си био, оче Стефана, те си се као странац на земљи показао и, уместо великашима земаљским, великом и сиљном Богу нашем утешно си вапијао: Алилуја.

ИКОС 4.

Као што је велики Мојсеј био дат као вођа старом Израиљу ка земљи обећаној, тако ми у вама препознасмо наше духовне вође. О, Мојсеје, истоимени древном боговицу, и храбри Стефана, славном архиђакону у страдањима подобни. Похитајте и поведите ка Царству обећаном оне који вас поздрављају:

Радујте се, од силника понижени.

Радујте се, од страдалника завољени.

Радујте се, од неправедних омражени.

Радујте се, од Господа прослављени.

Радујте се, правдом Божјом насићени.

Радујте се, смиренога духа боговици.

Радујте се, наслеђене земље незлобиви.

Радујте се, радошћу неисказивом утешени.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 5.

Бескрвни принос Христове жртве за спасење света по последњи пут узневши, по Божјем допуштењу на страдалничку смрт био си позван. На прагу цркве од безбожних био си исечен и душом си се узнео првомученику међу многим мученицима – Христу Богу - са тајанственом песмом срца: **А**лилуја.

ИКОС 5.

Палицу славног мученика Мојсеја наследивши, мудри управитељ повереног наслеђа показао се јеси, Стефане. На саможртвени принос његов угледајући се, свецело си се служењу Богу и сабраћи својој посветио. Зато чујте, као грађани небески, усклике радосне оних који вас поштују са љубављу:

Радујте се, који сте једни друге Господу поверили.

Радујте се, који сте се Христу свецело предали.

Радујте се, који сте до кончине своје добро служили.

Радујте се, светог олтара часни служитељи.

Радујте се, преподобни, јер сте се Христу уподобили.

Радујте се, који сте му у страдањима поревновали.

Радујте се, мукотрпници непостиђени.

Радујте се, богатством непропадљивим награђени.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 6.

Блажен си, Стефане, јер у човека и властодржце светске ниси се уздао, него у благу вољу Божју и помоћ са висина небеских. Видећи у неправедној тескоби премудри начин спасења, ка слободи духовној и на песму божанствену си позивао: Алилуја.

ИКОС 6.

Као монаштва подвижници, свештенства служитељи и добри пастири, Мојсеје и Стефане, били сте препознати од разумног стада које вам до данас неућутно кличе:

Радујте се, очинском љубављу испуњени.

Радујте се, као свеће живе запаљени.

Радујте се, од оваца словесних завољени.

Радујте се, од вукова бесловесних растргнути.

Радујте се, у Царству Господњем живи.

Радујте се, у сећању нашем незаборавни.

Радујте се, милости Господњој благопријатни.

Радујте се, у посредовању за нас слободни.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 7.

Речи твоје: “Да се не краде и отима, да се не лаже и на туђи суд не иде, да се братски мири и помаже те богати сиромаше да гледају” хришћански род позивале су, а дела твоја ово су потврђивала сведочећи правду Божју, Стефане. У чињењу светости и правде утврди нас који певамо: Алилуја.

ИКОС 7.

Веру сте сачували и речи Христове проживели, преподобни оци Стефане и Мојсеје. Показали сте се послушници јеванђелске речи, а и њени наставници, учећи да према њој ходе они који вас похваљују:

Радујте се, богољубитељи преславни.

Радујте се, праведници вечноспомињани.

Радујте се, братољубља сигурни обрасци.

Радујте се, добродетељи вредни стицатељи.

Радујте се, отацбинољупци павловски.

Радујте се, светосавља златници.

Радујте се, родољубља бисери бесцени.

Радујте се, светилници Цркве неугасиви.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 8.

Када су глад и болест харали, човекољубивим заштитником хришћанског народа показао си се, Стефане, и многа дела милосрђа твога као чисти кад пред престо Божји се узнесоше: гладнима жита, нагима одеће, дужницима новца. Због добрих дела твојих прослављамо Оца небескога кличући: Алилуја.

ИКОС 8.

Знајући вас као пастире добре који животе своје за овце положисте - о, преподобни оци наши - ревност пастирима и бригу за паству измолите од Господа, пред којим у почасту великој стојите, и од нас усклике ове примите:

Радујте се, богоугодници објављени.

Радујте се, венценосци божанствени.

Радујте се, праведници незлобиви.

Радујте се, Христови служитељи недремљиви.

Радујте се, молитвеници топли.

Радујте се, помоћници сиромаша.

Радујте се, човечности преобиље.

Радујте се, богочовечности прослављење.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 9.

Краткотрајно али многотрудно живљење твоје на земљи, Стефане, оконча се када си, отишавши код паше за помоћ гладном народу, отрован био. Тако си највећу љубав, по речи Спаситељевој, показао -

душу своју си положио за пријатеље своје који ради тебе клицаху Богу:
Алилуја.

ИКОС 9.

Ко ће описати све подвиге ваше? Ко ће набројати све напоре ваше? Знамо да ниједан није остао сакривен од Оца небеског и да због мученичког сведочења вашег неизрециву смелост имате, какве се страдалници Христови удостојавају. Зато вам певамо:

Радујте се, у вечном блаженству упокојени.

Радујте се, славом непролазном почаствовани.

Радујте се, међу подвижнике прибројани.

Радујте се, са мученицима настањени.

Радујте се, Јагњету Божјем престојатељи.

Радујте се, за сваки уздах награђени.

Радујте се, милости Божје сведоци.

Радујте се, рода хришћанског посредници.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 10.

Веру православну сте украсили тако што сте по њој живели и тако што сте због тога неправедну смрт претрпели - о, предивни оци наши! Помозите да и у нама реч Јеванђеља нађе оделотворење, како бисмо не само устима него и свом душом певали: Алилуја.

ИКОС 10.

Мученичка сведочанства ваша, Стефане и Мојсеје, роду вашем сијају и на спасоносни завет са Христом Богом опомињу све који вам се с љубављу обраћају:

Радујте се, Цркве српске светила.

Радујте се, државе Симеонове похвале.

Радујте се, заветници косовског предања.

Радујте се, православних поборници.

Радујте се, слободе високи бедеми.

Радујте се, правде сведушни љубитељи.

Радујте се, човекољубља примери.

Радујте се, побожности тврђаве.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 11.

Као две новозасијале звезде обасјане сунцем истине, Христом Богом, видимо вас на небу Цркве, пречудесни игумани Мојсеје и Стефане. Ви нам осветлите пут ка Царству небеском, у које сте мнотрудно ушли, и удостојите нас да вечно хвалимо Бога певајући: Алилуја.

ИКОС 11.

Иако сте и сами угњетавани били, о народу сте се бринули и за њега се молили док сте на земљи боравили. А колико се тек сада старате и пред Господом молитве узносите када сте вечно прослављење достигли. Наше беде не јењавају! Зато вам вапаје узносимо:

Радујте се, покајању призовите непокајане.

Радујте се, смирењу научите горде.

Радујте се, Цркви приведите богоодступнике.

Радујте се, немоћи покријте маловерних.

Радујте се, сиротињу пред Христом помените.

Радујте се, болеснике не заборавите.

Радујте се, државне вође умудрите.

Радујте се, добра свакоме дарујте.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 12.

Певамо вас као добре Божје угоднике, Стефане многострадални и пречасни Мојсеје, јер смо у вама ми, стадо ваше, топле молитвенике и сигурне посреднике пред Господом стекли. Као што сте увек све чинили за наше добро, тако сада још више чините, да благодарно певамо: **Алилуја**.

ИКОС 12.

Подвиг ваш достојан је дивљења - о, подвижници - а неправедна смрт до данас к Богу вапије - о, добропобедни мученици! Жив је спомен ваш јер жив је Бог коме сте живели и умрли. Благодатним моштима својим у обитељи трonoшкој почивате и свима који вам са вером приступају божанску силу дарујете. Њом се оснаживши, кличемо вам:

Радујте се, небеских обитељи украшење.

Радујте се, трonoшких монахиња ободрење.

Радујте се, народа вам вољеног весеље.

Радујте се, целе Христове Цркве освежење.

Радујте се, јер нас сијањем својим тешите.

Радујте се, јер нас благодати удостојавате.

Радујте се, исцелитељи болести наших.

Радујте се, снаго православља у векове.

Радујте се, преподобномученици Стефане и Мојсеје.

КОНДАК 13.

О, новојављени богоугодници Стефане и Мојсеје! Примите од нас грешних и недостојних ову малу похвалу, коју вам приносимо у славу Божју, и ослободите својим заступништвом вечних мука све који кличу: Алилуја.

Овај кондак се чита трипут, а онда икос 1. и кондак 1.

МОЛИТВА

О, праведни и блажени оци наши, велики и непостидни страдалници, Стефане и Мојсеје! Припадамо вам, али нисмо достојни да станемо пред вас. Називамо се вашим чедима, али смо постиђени јер смо недостојни потомци славних предака. Видите колико нас је искушења опколило и колико смо им попустили јер смо оставили пут истине и правде Божје, за који сте ви животе своје положили, и пођосмо долином смрти. И сада, када нас плодови богоодступништва нашег сустигоше и почеше да нас гуше, ми ропћемо на Бога и на ближње своје. Потребујемо вашу благодатну помоћ: покајте народ наш и обратите к Богу, измолите свима нама дух љубави и смирења, времена мирна и спокојна, од злих навика и порока ослобођење, од разних телесних болести исцељење, од страсти ослобођење, грехова опроштај

и у благочестивом јединству утврђење, да бисмо заједно са вама прослављали најсветије име Оца и Сина и Светога Духа, сада и увек и у векове векова. **А**мин.

ЖИТИЈЕ
ПРЕПОДОБНОМУЧЕНИКА ТРОНОШКИХ
СТЕФАНА И МОЈСЕЈА

Међу монасима скромни подвижник, међу свештеницима добар богослужитељ, међу игуманима мудар управитељ, међу народним вођама предани борац, истине и правде љубитељ, слободе заставник и отаџбине заштитник, бедем сигурни и сиротиње прихватитељ, милостиње смиреноумни делатељ, у страдању хриstopодражатељ прекрасни, сваке врлине оличење и Јеванђеља Спаситељевог оделотворење показао се преподобни отац наш Стефан, а са њиме и његов славни претходник, преподобни отац наш Мојсеј, новозасијали светилници Цркве. Они беху истински дар Господњи дат народу српском у време дугог и тешког ропства турског, а као заједничари Христове светости, они су дар читавој Христовој Цркви од краја до краја васељене, у свим временима и свим световима.

Новојављени угодник Божји Стефан Јовановић рођен је 1759. године у Текеришу код Лознице. Као млад отишао је да се учи књизи у свештеном манастиру Ваведења Пресвете Богородице, названом Троноша. Но, заволевши свети монашки подвиг, он остаде у том манастиру и недуго затим прими анђелски монашки чин и би рукоположен у узвишени свештенички чин. Као млад и способан учествовао је у ослободилачким борбама Срба и Аустријанаца против Турака. За храброст и успех који су неизоставно пратили његово младалачко родољубље, добио је одликовање и био узведен у достојанство архимандрита. И надаље Стефан показиваше такву ревност за добробит свога народа, да се може рећи да колико је био задојен мајчиним млеком, толико и љубављу према Господу и, попут великог апостола Павла, љубављу према своме народу, за чију се духовну и телесну слободу и спасење веома подвизавао. То беше његово призвање од Господа који раздаје таланте Духа свакоме који

долази на овај свет. Тако је, Господњи позив послушавши, Стефан на себе одлучно понео крст свога народа. У то време дешавало се ово.

Верујући да благостању српског народа може помоћи Аустрија, Стефан је предузео дужност народног старешине. Молбе, апелације и меморандуме је упућивао више пута разним властодјцима аустријским и великашима светским. Истакао се на Темишварском сабору 1790. године, када је у име свога народа иступио врло одлучно. Не жалећи времена, труда и понижења, ишао је у Беч и иступао пред царем, но срце царево беше отежало користољубљем и он отказа тражену помоћ Србима. А Стефанов боравак у Сремским Карловцима, Гргетегу и Аустрији уопште био је обележен крајњим сиромаштвом. Он очекивао да ће Аустрија узвратити и по правди и по милости због онога што је он учинио за њу, јер у време рата са Турцима хиљаду аустријских официра и војника четири месеци живљаху и издржаваху се у манастиру Трноши. Иако му је опасност од турске освете била гарантована, намучен бедним животом и разорачан у отказивање аустријске помоћи и у све што је веровао, вратио се у Србију и постао игуман манастира Трноше наследивши славног игумана Мојсеја који је примио мученичку смрт. Говорио је и писао: „Боље би нам било у нашој земљи бистру воду пити, него ли у туђој каву са млеком и шећером варити”. Његов боравак у Трноши после Свиштовског мира, 1791. године био је ризичан. Но, он се није бојао и са својим народом је делио те тешке тренутке. Био је сличан Пастиру добром, који душу своју полаже за овце своје (Јн 10,11). Својим делима богољубља и родољубља постао је стуб народу своме. Празницима је свагда поучавао народ у цркви да не лаже и не краде, богати да помажу сиротињу, да се не туже Турцима, него да се међусобно мире и помажу и никако не мењају своју веру, јер од хришћанске боље вере нема. Оно што је говорио другима, то је сам најпре чинио памтећи позив Апостола: „Будите пак извршиоци речи, а не само слушаоци варајући сами себе” (Јак 1, 22). Штитио је народ од турског насиља и како је знао и умео помагао у време глади и куге. Узимао је од богатих и давао сиротињи: гладнима жита,

нагима одеће и дужницима новца; празницима је умео да дели мрсну храну, а у току поста посну. Тако је био милостивог срца овај добри игуман и по речи Господњој и сам је био помилован (Мт 5, 7), али не у овом привременом животу, него у вечном. Његова кончина беше мученичка, о чему је посведочио тада млади манастирски ђак Вук из Тршића. Њему је игуман Стефан показивао књиге које други нису и то му беше значајно да постане зналац књига и писмености што ће га касније и довести до тога да реформише српски језик и на преведе на народни језик Свето писмо Новог завета. По речи Господњој, „Од ове љубави нико нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје“ (Јн 15,13) блажени отац наш Стефан поступао је до самог краја свог земаљског живота, који је достигао у четрдесетој години свог земаљског странствовања.

Вук Стефановић Карацић је о свом заслужном и незаборавном учитељу Стефану, његовој мученичкој смрти и његовом изгледу и држању записао следеће: „Кад у Србији 1799. године настане велика глад, он отиде Капетан-паши у Зворник и замоли га да позајми народу некакву проју која је као што се приповеда, још од Мађара била остала у градским кулама. Паша се стаде затезати изговарајући се да он то не може учинити. Онда му Стефан рече: „Честити пашо, није право да народ мре од глади код те проје; а та је проја ионако покварена стојећи од толико година; него дај да је раздамо народу, нека се зарани сад у овој невољи, па кад да Бог те роди година, народ ће вратити и напунити куле новом пројом; ако ли ти не даш те проје, ја ћу искати од Немаца, па ће они позајмити народу жита из њихови магацина“. На те му речи паша допусти да се жито разда народу и он пође од паше да гладној сиротињи носи тај радосни глас; но кад он изиђе напоље, паша с осталим Турцима, који су се тада онде десили, стане толковати (тумачити) оне његове речи што је казао да ће искати од Немаца жита и да ће му Немци дати, и закључе да се он и сад с Немцима договара и да ће најпосле опет довести Немце у ону земљу и отети је од њи; зато паша пошаље свога човека да га врати натраг,

као да се још нешто договоре, а своме лекару (неком Грку Јанку) заповеди да му начини отров у кави. Докле га пашин човек стигне и врати, лекар му приправи отров и даде му га те попије, па оданде отиде у ришћанску варош на свој конак и онде умре сутрадан. Тело му потом Срби донесу у Троношу и онде га сахране, поред цркве с десне стране”.

„Тако је мученичком смрћу завршио свој паћенички живот архимандрит Стефан, велики Србин и родољуб и још већи заштитник свога намученог народа. Само човек таквога кова могао је да помишља и на народно ослобођење и да сам узме водећу улогу у томе послу, те се с правом може сматрати за претечу Карађорђевог устанка. У то време било је у Србији и школованијих и по положају виђенијих људи од архимандрита Стефана, али је ипак он био тај који је иступао у име народа, ишао у Беч цару и покренуо Србе да помогну Аустријанцима у рату, очекујући од њих испуњавање обећаних привилегија. Умро је са горким разочарањем у срцу, али је оставио аманет своме народу да не верује Немцима и да се узда само у своју снагу. Иако смо потомци великих предака и једног славног народа, ипак смо ми велики грешници пред Богом и људима, јер смо заборавили дела и жртве отаца за нашу личну и општенародну срећу и слободу. Архимандрит Стефан био је врло прикладан човек: раста танка и висока, лица бела и весела, косе смеђе, образа дугуљаста; и није било пуно четрдесет година кад је умро. Истина да није никаки наука учио, ни други књига осим црквени читао; али је био паметан и поштен човек и знао је прилично писати и добро читати. Имао је врло леп глас и радо је појао у цркви”.

А претходник и личним примером учитељ у часном живљењу овог блаженог Стефана беше славни Мојсеј, од кога као свеузорног настојатеља и учитеља млади монах Стефан наследи родољубив и књигољубив дух. А то знамо стога што славни Мојсеј опремаше књижницу (библиотеку) манастирску и засигурно надгледаше књижевни рад сабрата му монаха Јосифа, писца чувеног „Троношког

родослова”, преписа старије средњовековне историје српског народа. Преподобни Мојсеј постаде архимандрит и игуман манастира Трноше 1773. године и беше доброуправљајући старешина манастирски, и храбри заштитник народни и отворени противник турски, што га доведе и до мученичког страдања. Док је једне недеље 1792. године богослужио у цркви, Турци дођоше у манастир и када се он појави на црквеним вратима, исекоше га јатаганима на самом прагу. Тако је, савршивши богослужење бескрвне Христове жртве у тајни Литургије, овај дивни подвижник себе самог и сав живот свој предао на жртву првомученику међу многим верним, Христу Богу нашем, који га и прослави непролазном славом Царства свог. Друге појединости о живљењу овог богоугодника не знамо јер их бурна прошлост однесе у заборав, али смо благодарни Господу коме је он верно и усрдно послужио јер га је славно прославио и објавио Цркви својој у свету.

Мученичка сведочанства наших блажених отаца Стефана и Мојсеја неугасивом светлошћу до ових дана спасења сијају и окупљају верни народ у свету обитељ трношку, где им почивају свете и часне мошти, извађене из гробова 2017. године. Својим присуством међу свој и сада поробљен, али одвише духовно, српски народ, ови дивни христољупци и отаџбинољупци свима који им прилазе и приносе молитве сведоче да нема веће љубави но да неко положи душу за пријатеље своје, али и опомињу на спасоносни Завет у Христу да смо „род изабрани, царско свештенство, народ свети, народ задобијени” (1Пт 2,9), наслеђе Христво и синови и кћери по духу и телу наших светих отаца Симеона и Саве, благочестивог кнеза Лазара и свих мученика српских. Нека би молитвама преподобних и богоносних отаца наших Стефана и Мојсеја који у хаљинама убељеним предстоје дивном Престолу славе Цареве, Господ и Бог наш Исус Христос, роду нашем даровао у свему добар напредак и душе наше помиловао. Амин.

На дан св. Василија Острошког 2019. године,

Л. Љ.